

Тимків С. В.

*Карпатський державний університет імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна)*

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ Р. ОСМАНА «THURSDAY MURDER CLUB»

Проаналізовано лексико-стилістичні особливості роману «The Thursday Murder Club» крізь призму взаємодії розмовної, іронічної та детективної лексики як основи авторського ідіостилю. Доведено, що іронія, стилістичні контрасти, метафоричність і спеціалізована термінологія формують експресивність, динаміку та багаторівневність тексту. Встановлено, що така мовна організація забезпечує одночасне поєднання гумору, напруження й глибокої психологічної характеристики персонажів.

Одним із найвиразніших представників сучасного іронічного детективу є Річард Осман, чий роман *The Thursday Murder Club* («Клуб убивств по четвергах») демонструє індивідуально-авторську модель поєднання інтелектуальної гри, соціально-психологічної проблематики та витонченого гумору, реалізовану через насичену лексико-стилістичну організацію, що водночас забезпечує динаміку детективного сюжету й глибину розкриття внутрішнього світу персонажів.

Науковиці Г. Александрова та Т. Табакова інтерпретують іронічний детектив як жанрову модель, у якій трагічність злочину концептуально поєднується з комічним або гротескним переосмисленням реальності, трансформуючи сам процес розслідування у складну інтелектуальну гру між автором, персонажем і читачем, де домінує викриття абсурдності соціальних структур. Формування цього напрямку пов'язують із творчістю І. Хмелевського та Д. Пеннак, у межах якої іронія функціонує як інструмент деконструкції нуарної традиції, водночас акцентуючи на кризових явищах європейського суспільства кінця ХХ ст. Представники жанру свідомо підважують канонічні моделі класичного детективу, зокрема образ раціонального й безпомилкового сищика та принципи суворої дедукції, натомість вибудовуючи фігуру «псеводетектива»,

чия ефективність ґрунтується на інтуїції, самоіронії та випадкових збігах [1, с. 9-10].

В. Чайка слушно зауважує, що лексико-стилістична організація детективного дискурсу базується на взаємодії нейтральної наративної лексики з кримінально-правовою термінологією, розмовними елементами та експресивно маркованими одиницями, які формують напруження і забезпечують поступове розгортання інтриги [3, с.171]. Для іронічного детективу визначальні активне використання іронії, мовної гри, стилістичного контрасту та інтертекстуальних алюзій, що трансформують класичні жанрові моделі й водночас формують багаторівневий комунікативний простір із поєднанням розважальної та критично-аналітичної функцій [2, с. 327].

У романі «The Thursday Murder Club» Р. Османа лексико-стилістична організація тексту базується на поєднанні розмовного, іронічного та детективного мовлення, що забезпечує динамічність і виразність оповіді. Ключовою рисою є використання розмовної та зниженої лексики як засобу індивідуалізації персонажів, зокрема у репліці Рона: «*This ain't a consultation, it's an ambush*» [4, р. 27] , де форма *ain't* підсилює експресивність і відображає його соціально-психологічний тип, при цьому створює ефект живої комунікації та динаміку тексту.

Визначальною стилістичною домінантою є іронія, яка реалізується через контраст між змістом і формою висловлювання, зокрема у фразі: «*Killing someone is easy. Hiding the body... that's usually the hard part*» [4, с.7] , де тема вбивства подається через нейтральну, майже побутову лексику, що формує ефект чорного гумору. Аналогічний прийом простежується у висловлюванні: «*I'd welcome a burglar. It would be nice to have a visitor*» [4, с. 12], де небезпечна ситуація інтерпретується як буденна, що створює стилістичний дисонанс і підсилює

комічність. Іронія реалізується і через мовну гру та перебільшення, що є характерним для іронічного детективу як жанру.

Важливу роль відіграють метафоричні та порівняльні конструкції, які виконують образотворчу та оцінну функції. Наприклад, опис персонажа: «*like a bull-nosed truck rusting in a field*» [4, с. 26] формує виразний візуальний образ, що поєднує фізичну силу та занепад, тоді як характеристика Джойс «*like a quiet bird*» (Osman, 2020, с. 14) передає її спостережливість і стриманість. Такі засоби забезпечують не лише наочність, але й іронічне осмислення дійсності.

Поряд із цим у тексті функціонує детективна лексика, яка надає оповіді реалістичності та точності, зокрема у фрагменті: «*stabbe, three or four times, just under the breastbone*» [4, с. 9], де лексика поєднується з побутовими контекстами, що формує контраст між кримінальною тематикою і повсякденністю життя персонажів.

Окремо варто відзначити індивідуалізацію мовлення через різні стилістичні реєстри: раціональне й лаконічне мовлення Ібрагіма («*Big is the same as small. There's just more of it*» [4, с. 23] протиставляється емоційно насиченому мовленню інших персонажів.

Активно використовується спеціалізована лексика, яка забезпечує ефект документальності: «*blunt force trauma to the head*» [4, с. 36], де медико-криміналістичний термін підсилює достовірність опису вбивства та водночас контрастує з загальним іронічним тоном оповіді. Цей ефект підсилюється через поєднання сухої фактологічності з буденною нарацією, як у фіксації часу смерті: «*he died at 3.32, according to his Fitbit*» [4, с. 37], де технологічна деталь вводиться у детективний контекст, створюючи сучасний і водночас дещо іронічний ракурс.

Лексико-стилістична система роману «*The Thursday Murder Club*» ґрунтується на цілеспрямованому поєднанні розмовної, іронічної та детективної лексики, що забезпечує водночас динаміку оповіді, виразність мовлення та глибину характеротворення. Іронія, стилістичні контрасти, метафоричність і

використання спеціалізованої термінології формують багаторівневий текст, у якому серйозність кримінального сюжету постійно переосмислюється через гумористичну та побутову призму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова Г., Табакова Г. Жанр іронічного детективу в зарубіжній літературі (на матеріалі «Саги про Малоссенів» Д. Пеннака). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2024 № 21. С. 7-14.
2. Сандюк М. Ю. Особливості англо-українського перекладу художніх засобів у творах детективного жанру. 2020. С. 322-329.
3. Чайка В. А. Лексичні засоби формування образу героя-детектива у сучасному англomовному романі. *Мова, освіта, наука в контексті міжкультурної комунікації: матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції* / за ред. І. П. Задорожної. Тернопіль, 2021. С. 171-173.
4. Osman R. *The Thursday Murder Club*. Penguin Books, Viking.

Халабузар О. А.

*Київський національний університет технологій та дизайну
(Київ, Україна)*

ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ ТРИЛОГІЇ ДЖ.Р.Р. ТОЛКІЄНА “THE LORD OF THE RINGS”

Фонетичні особливості мовлення персонажів художніх творів є важливим об'єктом лінгвістичного та літературознавчого аналізу, адже через звукову організацію реплік автори формують індивідуальні мовні портрети героїв, що відображають соціальний статус, походження, емоційний стан і культурну ідентичність. Фонетичні засоби (інтонація, ритм, темп, редукція, акцентуація, мелодика) виконують характеротворчу та експресивну функції у трилогії Дж. Р. Р. Толкіна *The Lord of the Rings* стаючи складовою художньої моделі світу Середзем'я. Фонетичний аналіз мовлення персонажів базується на соціофонетиці, стилістиці та дискурс-аналізі і сучасні філологи активно поєднують фонетичний аналіз із корпусними методами дослідження літератури. Генрі Світ, Чарльз Барбер, Девід Крістал підкреслювали значення звукової форми мовлення для